

L' infoCraev

El butlletí electrònic del Centre de Recerca i Assessorament d'Educació Viva

Número 3

<http://www.educacionviva.com>

Març 2011

Editorial

'Infantil'

La paraula *infantil* fa referència a *infant*, l'origen etimològic de la qual significa *el que no parla* (en llatí: in = no; for, faris = parlar).

El llenguatge és potser la capacitat que hom considera més humana. Ampliant el significat, la funció simbòlica, que es troba a la base del pensament conscient, és potser allò que moltes persones consideren que és més propi de l'ésser humà.

L'infant seria aquell que, per tant, encara no disposa plenament d'aquesta capacitat tan humana.

Potser per això, i per la manca d'experiència dels infants sobre el món que els envolta, la paraula *infantil* s'utilitza sovint de manera pejorativa per designar algú que hom considera simple, ingenu, poc realista. *Ets un infantil!*

En una d'aquelles farses que els adults acostumem a organitzar, de tant en tant algun grup d'escolars és convidat al Parlament o la televisió per expressar les seves recomanacions *infantils* sobre algun tema. I els petits, des de la seva naturalitat, diuen coses com: *que no es fabriquin armes i així no hi haurà guerres, que no hi hagi cotxes i així el canvi climàtic es podrà aturar; que es fabriquin més diners, per donar-los als pobres, etc.*

Així que un se sent una mica *infantil* també quan diu coses com que l'objectiu de l'educació hauria de ser la Felicitat. És tan simple!

Sort que quan dic això recordo la frase de Jesus *"Dejad que los niños se acerquen a mí: no se lo impidáis; de los que son como ellos es el Reino de Dios. Os lo aseguro, el que no acepte el reino de Dios como un niño, no entrará en él"* (Mc. 10, 14-15).

Què curiós que el regne del cel estigui format per 'los que son como ellos', *infantils*: simples, ingenus, els que no parlen...

Així que un mira la foto superior i no està del tot segur sobre qui acompanya a qui en aquest viatge d'anada i de retorn de l'essència infantil.

Un proverbi africà diu que *'per educar un nen fa falta una tribu'*. J.A. Marina va afegir *'que per educar una tribu fa falta un nen de qui tenir cura'*.

'El que habla no sabe y el que sabe no habla', afirma Lao Tse, un dels grans mestres del Taoisme. Des que vaig llegir això que prefereixo expressar-me per escrit.

L'OBJECTIU DE L'EDUCACIÓ

Sovint les experiències de renovació pedagògica es desenvolupen primer en la pràctica, a partir de necessitats concretes i personals, fruit de sensibilitats diferents, i tan sols posteriorment s'estructuren amb un discurs argumentatiu, ja sigui per la necessitat d'haver de comunicar-se amb altres persones, ja pel desig intel·lectual de trobar explicacions formals a les pròpies intuïcions i pràctiques.

Sigui com sigui, en algun moment tota experiència educativa innovadora planteja una resposta més o menys argumentada a la pregunta bàsica de *quin és l'objectiu de l'educació*.

En general, els sistemes educatius nacionals s'articulen en funció de les necessitats socials. O més ben dit, de les necessitats imposades pels grups socials dominants, que són els que determinen les capacitats que han d'assolir els més joves per tal de donar resposta a les necessitats econòmiques, socials i identitàries d'aquests grups.

Per a aquests grups humans, doncs, l'objectiu de l'educació és sobretot preparar els infants i joves per incorporar-se i reproduir el model social i econòmic actual.

Però és aquesta pregunta al voltant de *l'objectiu de l'educació* la qüestió més bàsica que tota experiència innovadora ha de plantejar-se? I no amaga ja aquesta formulació una certa ideologia, fruit de l'ús comú de les paraules *objectiu* i *educació*?

La paraula *objectiu*, per començar, acostuma a estar associada a la idea que *cal fer alguna cosa per aconseguir allò que hom té com a objectiu*; i l'arrel etimològica d'*educar* implica també 'extreure' i 'guiar'.

Però, aleshores, quina seria, sinó, *la* pregunta bàsica? Existeix una mena de punt de partida sobre el qual edificar tot plantejament posterior? I estarà aquesta idea bàsica –si tan sols existeix– desproveïda de tota ideologia?

Segurament pretendre trobar *una* idea bàsica sobre la qual construir la nostra interpretació del món és una tasca impossible actualment, al menys conscientment, quan la ciència encara no coneix la naturalesa última de la realitat micro i macro còsmica. Tanmateix, admetent fins a cert punt la relativitat de tot sistema conceptual, sí

que tenim alguns indicis que ens poden ajudar a trobar algunes respostes suficientment vàlides.

Què és la vida?

De nou, no hi ha tampoc un consens total sobre el que hom entén per la paraula *vida*. Per a algunes persones, per exemple, la terra és un organisme viu, *Gaia*; per d'altres, com els místics orientals, vida i mort no són més que creacions mentals; i per al món científic ortodox, *vida* implica una definició biològica i química concretes.

Referint-nos, de moment, tan sols a aquesta darrera interpretació biològica, quan observem com la vida orgànica s'expressa al voltant nostre, veiem que tot organisme està format per una o més cèl·lules, un sistema que consta d'una membrana semipermeable que separa un exterior d'un interior en el qual es desenvolupen un seguit de reaccions metabòliques.

Per poder continuar existint com a tal, tot organisme necessita incorporar energia de l'exterior i així mantenir la seva estructura interna. Per aconseguir això, els organismes compten amb unes instruccions genètiques determinades que guien el seu desenvolupament i la seva relació amb l'entorn. És doncs l'estructura interna la que, en interacció amb el medi, dirigeix el creixement i la vida de l'organisme.

Per a què? Quin és l'objectiu de la vida?

Aquesta és, segurament, una altra pregunta antropomòrfica, parteix de la idea que (aquesta manifestació de) la vida té un objectiu. Per què pensem que la realitat ha de tenir un objectiu? No serà que pensem en termes líniais de causes i conseqüències? No serà que la nostra evolució en aquesta realitat ens ha portat a construir una operació mental bàsica que interpreta el món en termes de causes i conseqüències en una línia unidireccional del temps? Curiosament, la física quàntica qüestiona en part aquesta interpretació, al menys a nivell subatòmic.

Admetent un cop més que és una pregunta que no escapa a la nostra interpretació subjectiva de la realitat, si observem els organismes vius, inclosos nosaltres mateixos, veiem que aquests tenen una tendència a existir i a reproduir-se, a traspassar les instruccions genètiques a noves cèl·lules. Des d'aquest punt de vista biològic sembla com si la vida tendís a la vida, com si les molècules genètiques tinguessin com a objectiu continuar existint i, per aconseguir això, guien la construcció i la conducta dels nostres cossos.

Però fins i tot si aquesta idea és certa, al menys en aquesta realitat que percebem, també podem observar que els organismes vius tenen una tendència a existir dins uns paràmetres de funcionament òptim que nosaltres experimentem com a una sensació de benestar.

Experimentem la vida, doncs, no com a simples portadors de gens, sinó com organismes que gaudim, que tenim una tendència a la felicitat. O més aviat, que la felicitat –entesa com a sensació de benestar profund, d'alegria profunda del ser- és part intrínseca de l'existència.

L'objectiu de la vida és doncs viure-la amb felicitat, existir dins d'uns paràmetres de funcionament òptim, que seran diferents per a cada espècie com a resultat dels diferents processos evolutius seguits.

L'evolució és el resultat d'una interacció constant entre els sistemes vius i les condicions de l'entorn. Segons l'ortodòxia científica, els canvis en les condicions exteriors provoquen un procés de selecció en els organismes que són capaços de mutar i adaptar-se a les noves condicions.

Així, els organismes s'adapten a les condicions del seu sistema ecològic i en fer-ho modifiquen també els seus paràmetres de funcionament òptim. Per a una cianobactèria, per exemple, el seu funcionament òptim –i amb ell, la sensació de benestar- s'assoleix a unes temperatures de centenars de graus, en absoluta foscor i envoltada de sulfur. Aquestes condicions són algunes de les seves necessitats vitals; per a un ós polar, el seu funcionament òptim requereix temperatures sota zero; i per als éssers humans? Quines són les condicions òptimes que el nostre impuls de vida necessita per a un funcionament òptim?

Les necessitats vitals

Milions d'anys d'evolució han modificat els nostres gens i han determinat quines són les necessitats vitals que l'organisme humà, al llarg del seu desenvolupament ontogenètic, necessita satisfer per mantenir el seu funcionament òptim. Aquestes necessitats vitals les experimentem com a expectatives inconscients que cerquem al nostre entorn, sense les quals el nostre organisme no assoleix la sensació de benestar profund i acaba generant reaccions metabòliques que danyen l'estructura interna.

Per motius d'exposició, hem organitzat aquestes necessitats vitals en sis grans grups, conscients que totes elles es troben codeterminades de formes complexes.

En primer lloc, hi ha una sèrie de **necessitats fisiològiques** que hem de satisfer: alimentació, temperatura, reproducció, etc. La urgència de satisfer aquestes necessitats l'experimentem com a sensació de dolor (o pèrdua de plaer), que és l'emoció bàsica a través de la qual els organismes avaluen el seu estat intern en relació al seu objectiu vital, existir.

El segon grup de necessitats vitals dels éssers humans és **l'amor**. L'amor és una emoció complexa que segurament té diversos components, al menys per la nostra espècie.

En uns primers moments segurament, experimentem l'amor quan ens sentim atesos, cuidats i protegits, i quan gaudim de la disponibilitat dels altres, principalment la mare. En aquesta relació íntima, els nadons humans tenen l'expectativa que la figura maternal serà eficaç a l'hora de regular la seva activitat emocional, interpretar els seus senyals, respondre de manera contingent, i mantenir intercanvis d'atenció conjunta freqüents.

L'amor humà implica per tant pertànyer, sentir-se vinculat a d'altres, formar part d'un nosaltres. Els éssers humans som organismes socials, sense la pertinença i vincle amb un grup humà ens trobem perduts i amb una angoixa profunda.

L'amor és sobretot acceptació profunda de l'altre. Ens sentim estimats quan ens sentim acceptats tal i com som, sense l'expectativa que hem de ser millors o diferents en essència.

Aquesta pertinença i acceptació profundes va associada també al reconeixement propi com a legítim altre, com a individu que compta amb la confiança dels altres com a membre capaç i de ple dret del grup.

El tercer grup de necessitats vitals és precisament l'altra cara de la moneda de la necessitat d'amor com a protecció, vinculació i acceptació, la necessitat d'**autorrealització** guiada des de dintre. Si l'amor és sobretot un moviment yin, l'autorrealització és el contrapunt yang.

Si abans hem afirmat que l'aparent objectiu de la vida és existir, aquest existir implica l'autorrealització, l'actualització d'allò que l'organisme és en potència. Per a una llavor serà convertir-se en planta, arbre o arbust, i desplegar totes les seves potencialitats. Per a un ésser humà, el mateix.

I aquest desplegament de les potencialitats pròpies tan sols és possible si es desenvolupa des de l'interior de l'individu, si és el propi individu qui, inconscientment, guia i condueix aquest procés.

Per a cada ésser humà, l'autorealització serà parcialment diferent, amb matisos i processos diferents. La sensació de felicitat tan sols és possible, doncs, des de l'autenticitat, des de la connexió, realització i expressió d'allò que cada un és en potència, energètica, afectiva i cognitivament, potencials conscients i inconscients.

L'autorealització és un procés autorregulat que no pot ser dirigit, estimulat o guiat des de l'exterior, però que requereix d'un ambient relaxat i amb les condicions adequades per a les diferents potencialitats humanes. El desplegament de les capacitats pròpies és un exercici de creativitat, que en part és el resultat d'establir connexions internes guiades des de l'essència energètica de l'individu.

L'excés d'estrès, pressió i expectativa externes generen una sensació d'angoixa i de pèrdua de connexió amb les estructures internes –intuïció - que en realitat són clau per a prendre decisions adequades. Provoca per tant la pèrdua en el sentit de la vida.

Els éssers humans tenim la capacitat d'adaptar-nos a una gran varietat de medis naturals i culturals gràcies a la flexibilitat i la recursivitat que ens proporciona el neocortex cerebral.

Una de les capacitats que evolutivament apareix amb la recursivitat dels programes mentals és la consciència d'un mateix, la idea de jo com a individu amb experiència i voluntat pròpies, amb permanència al llarg del temps i amb una projecció cap al futur.

Poc a poc, aquesta idea de jo, l'autoconcepte, va creixent en l'infant i es va associant a una valoració global, l'autoestima, una valoració que prové tant de la pròpia comparació amb els altres en el desenvolupament d'activitats concretes com, sobretot, en la imatge que sobre mi mateix els altres em retornen, en especial les persones significatives dels meus sistemes humans.

L'autoconcepte i l'autoestima, doncs, són construccions mentals, identitats creades per la ment en un exercici de comparació amb els altres.

La quarta gran necessitat humana és, al menys durant un temps, la necessitat de construir-se **una imatge suficientment positiva d'un mateix.**

L'autoestima és un vitrall a través del qual la ment conscient interpreta la realitat i la nostra capacitat d'actuació en ella. Si la nostra idea d'un mateix ens presenta com a poc capaços per exemple amb les matemàtiques, segurament no ens atrevirem gaire a enfrontar-nos a situacions en què es requereix una activitat matemàtica, en especial si aquesta es desenvolupa en un entorn social on ens podem sentir avaluats, on la nostra autoestima està en joc.

La idea d'un mateix, doncs, determina en gran part el nostre comportament. Però com s'origina aquesta idea d'un mateix?

Dèiem abans que una necessitat bàsica dels éssers humans és la necessitat d'amor, la sensació de protecció, acceptació i pertinença. És tan fonamental aquesta necessitat que per fidelitat al propi grup, és a dir, per aconseguir aquesta protecció, acceptació i pertinença, els homes hem estat capaços de fer grans atrocitats als nostres semblants, incapaços de superar aquesta consciència grupal.

Com a infants, cerquem la pertinença i l'acceptació dels nostres pares. És a través d'ells que construïm una idea de com som, de quines capacitats tenim, i de quina valoració ens donen. En definitiva, la idea d'un mateix que acabem fent nostra.

Si al llarg de la infància el que rebem freqüentment dels nostres pares i altres persones significatives és una mirada de no acceptació profunda del nostre ser – a través de mirades airades, de judicis, d'expectatives de ser diferents, etc.- aleshores la imatge d'un mateix que hem acceptat i l'angoixa que ens genera la possibilitat de perdre l'amor ens porten a edificar una imatge ideal d'un mateix.

Tenim, doncs, dues imatges, la idea d'un mateix –associada a un valor, l'autoestima- i la imatge ideal de com hauríem de ser per gaudir de l'amor dels altres, el meu personatge.

La neurosi és això, és viure en el personatge, alienat de les pròpies necessitats autèntiques, de la pròpia essència que busca autrealitzar-se però que és ignorada en una gran confusió de desitjos egòics del nostre personatge i de necessitats substituïbles.

L'autoestima és com un vaixell que ens transporta durant un temps però que en algun punt del nostre desenvolupament com a éssers humans, en algun punt de la realització de tot el nostre potencial humà, hem d'abandonar, amb amor.

La vida, en aquest sentit, és un viatge curiós, circular, de retorn a la pròpia naturalesa infantil. Naixem connectats amb la nostra intuïció interna, creixem i edifiquem una imatge construïda d'un mateix que sovint ens allunya de la percepció d'aquesta naturalesa i que ens porta a prendre decisions des de l'ego, per mantenir el valor del nostre personatge, i finalment, si la vida ens regala això també, ens desprenem al menys en part d'aquest dualisme, d'aquest vaixell.

L'ésser humà, per tant, posseeix la capacitat simbòlica de construir una consciència de sí mateix. Aquesta capacitat ens permet disposar de potencialitats que no es troben a l'abast d'altres organismes, com l'expressió artística, el llenguatge, el pensament abstracte, la música – amb la seva complexitat gramatical i matemàtica- etc. Però alhora, aquesta capacitat conscient de la ment pot ofegar el nostre potencial no conscient, la connexió amb l'energia que som, negant així la major part d'allò que som, la nostra autorrealització individual.

Crec, per tant, que la felicitat humana no és possible sense la connexió amb la no-ment. Aquesta connexió amb allò que en essència som, aquest viure's –al menys parcialment- des del no ego, és l'única manera de mantenir-se en la profunda alegria del ser.

La cinquena gran necessitat vital humana és doncs el resultat de **cultivar un estat de consciència no aferrat a l'ego.**

Totes les tradicions místiques afirmen d'una manera o una altra que la Felicitat, amb majúscules, implica una certa actitud de dir sí a la vida, una acceptació –que no pas resignació- d'allò que la vida porta. Si la vida porta alegria, vivim l'alegria, si porta pèrdua i tristor, les vivim també, però en cap cas no ens hi quedem enganxats, és a dir, no estem dividits entre allò que és i allò que la ment vol que sigui. Prenem la vida, l'estimem, tal i com és.

Aquesta capacitat no l'hem d'entendre com una actitud conscient, no es tracta d'una idea que hem d'esforçar-nos en viure. Quan hom s'esforça en alguna cosa, ja es troba dividit,

entre allò que és i allò que desitja ser o tenir. I això tan sols pot generar més patiment.

L'actitud de prendre la vida és el resultat de no actuar des de l'ego. L'ego és qualsevol imatge o idea mental que hem construït, sobre el món, sobre els altres, sobre mi mateix. Per actuar o expressar-se des del no ego és necessari escapar de la consciència individual que ens porta a fer coses per tal de mantenir una imatge del jo idea i del jo ideal.

Actuar des del no ego no és el mateix que actuar no egoïstament. Hom pot participar en un projecte solidari i fer-ho des de la necessitat de sentir-se superior o millor, des del desig de mostrar-se als altres i ser reconegut, és a dir, des de la necessitat de mantenir una idea de jo mateix, un ideal de persona, un personatge. Des d'aquest personatge, no és possible connectar-se amb la sensació de calma i alegria profunda del ser, perquè hom està sempre en lluita, sempre intentant aconseguir alguna cosa més, una altra fita, un altre desig.

Actuar des del no ego, allò que des del taoisme es coneix com a *wu wei* i que podríem traduir com a el *fer no fent*, requereix estar en connexió amb l'energia més pròpia de cadascú, amb allò que fem quan no volem aconseguir res, allò que flueix de manera natural en nosaltres. Cadascú de nosaltres, per exemple, vibra amb alguna cosa diferent i es lliura amb ànima a això quan no sent la pressió d'haver de produir res o d'haver de mostrar-se als altres per obtenir la seva acceptació. És el color propi de la nostra ànima, allò que és més autèntic.

En l'actuar des del no ego és com si hom se sentís alineat i amb sintonia amb una força que ens empeny a transitar per uns camins incerts, sovint ignorant per què, però amb una sensació inconscient de lleugeresa, d'estar fent el que cal. És com sentir-se un titella en el teatre de la vida, mogut per unes cordes que no veiem, amb les que no llitem, però que en sintonia amb elles experimentem calma i alegria profundes. No deixa de ser curiós que una de les teories en boga de l'astrofísica és coneix com la teoria de les cordes, a través de la vibració de les quals tot es postula que està unificat i interrelacionat.

És possible això? És realment possible viure en el no ego? És possible viure sense l'urgència de mantenir l'autoestima egoica?

I com contestar aquesta pregunta des de la teoria? Qualsevol resposta afirmativa seria una invitació a un acte de fe per a qui no ho hagi

experimentat mai. I això no pot estar més lluny de la connexió amb la construcció personal a les quals ens hem referit.

Però de ben segur que tots i totes hem viscut algun moment d'autèntica alegria profunda. Qui no ha contemplat una posta de sol que l'ha robat l'alè? Quins ingredients tenia aquest moment? No us sentíeu petits, com connectats amb alguna cosa més gran, com pertanyent a una realitat immensa? Teníeu alguna intenció egoica, volíeu fer alguna cosa per mostrar-vos d'aquesta o aquella manera davant els altres? O us trobàveu totalment immersos en una mena de sensació de no existència diferenciada, com quan un mira una bona pel·lícula en la qual s'abandona, com si no hi hagués ningú interpretant-la, com gairebé formant part d'ella, una sensació d'absència de la consciència de temps?

Les ciències cognitives sostenen que la consciència, la sensació personal de jo com a subjectivitat, com a unitat d'acció que pren decisions, és una sensació que emergeix en els éssers humans –i potser amb menor mesura en altres mamífers- a partir del funcionament en paral·lel dels diferents nodes del sistema nerviós. Es tracta d'una qualitat evolutivament bastant recent i, per tant, que no controla cap dels processos vitals bàsics.

Tanmateix, la consciència personal és allò que creiem que és més central en un mateix, allò que tenim més por de perdre. Per què, si no, ens espanta tant la idea de la mort? Què és allò que tenim més por de perdre amb la mort? Precisament, l'absència de consciència sobre un mateix. ¿No és això el que acaben perdent els malalts d'Alzheimer i d'altres malalties neuronals degeneratives i que ens porta a expressar o pensar frases com que *aquesta persona ja no és ella, ja no hi és?*

El que ens espanta de la mort és la idea que deixarem d'existir, però qui o què deixarà d'existir? La indissoluble realitat matèria-energia que som continuarà existint, el nostre camp de densitat energètica retornarà al continu. ¿Però i la nostra consciència individual, la nostra sensació que existim com a éssers individuals conscients de nosaltres mateixos, jo? Aquesta, segurament, no continuarà existint, al menys de la mateixa manera, ja que és el resultat de l'organització material del sistema nerviós. És això el que ens fa por.

Ens espantem doncs perquè ens identifiquem amb una part del que creiem que som, ens identifiquem amb la consciència. Però si la

nostra idea de nosaltres mateixos, i sobretot l'experiència subjectiva de nosaltres mateixos, fos diferent, aleshores la vida i la mort tal i com les interpretem majoritàriament no existirien com a realitats separades, la mort no seria més que un canvi en la disposició energètica d'un camp. I això és, precisament, el que la física quàntica sosté i el que les tradicions filosòfiques orientals han sostingut, amb paraules i imatges diverses, durant milers d'anys.

La idea de no ego, a l'igual que la mort, fa por perquè totes dues impliquen l'absència d'un jo que controla o al menys que se sent controlador. I des de la por, la ment conscient fa allò que ha de fer, allò per a la qual cosa ha evolucionat, traçar plans i estratègies per protegir-nos, idear accions i seqüències per canviar la realitat. Però sovint això també inclou viure en realitats i personatges creats que cerquen arribar al seu jo ideal, que posen en primer terme la realització d'aquest ideal a la realització del que en essència som.

No es tracta de culpar la ment conscient de res ni de tractar de viure sempre en una sensació d'inconsciència. Sinó de donar a la ment conscient el lloc que li correspon, de fer-la servir per allò que és bona i necessària, però també de no permetre que es converteixi en un tirà de l'organisme que l'ha creada, obligant-lo a viure un personatge imaginat, interpretant, en comptes d'experimentant, la realitat.

La darrera necessitat vital de l'ésser humà és doncs la necessitat de no quedar-se atrapat constantment en la ment conscient, sinó de ser capaç de fluctuar entre el pensament conscient i la intuïció *infantil*, que és la base de les decisions adequades, perquè parteixen de la connexió amb la pròpia essència energètica i amb l'energia que ens envolta.

I com es fa això? Estant disponible, en silenci, és com deixar que el dial s'alliberi de la fixació d'estar sempre i en tot moment en simfonia amb la mateixa emissora i estigui disponible per connectar-se amb una saviesa interna. Des d'aquesta connexió amb allò propi, tot comportament és un comportament amorós, que no busca res i no va en contra de res, perquè percep que res no està separat, simplement és.

Des de la sensació de Felicitat profunda, ¿Qui te ganes de fer mal als altres o de destrossar el lloc on habita? L'única transformació social autèntica és la de la Felicitat, la pròpia. I l'únic objectiu d'una educació viva és ajudar a crear entorns en què això sigui possible.

Curs d'introducció a l'educació viva

El curs està destinat a educadors/es, famílies i persones implicades en tasques educatives que desitgen ampliar la seva experiència en els àmbits de l'aprenentatge autònom i vivencial, l'acompanyament emocional dels infants, i el cultiu de les relacions des d'un enfocament inclusiu i sistèmic.

El curs es desenvolupa un matí de dissabte al mes, d'octubre a juny, i té un caràcter fonamentalment vivencial a partir del qual s'arriba a la reflexió. La formació pretén també oferir recursos i estratègies per a la creació d'entorns educatius respectuosos amb els processos de vida.

CONTINGUTS DEL CURS

Fonaments de l'educació viva

- Bases psicopedagògiques i socials de l'educació viva
- Etapes del desenvolupament infantil

L'actitud de l'educador/a

- Presència, escolta i cultiu de la percepció
- Intervencions que enforteixen
- Límits i conflictes
- L'actitud amorosa i l'acompanyament emocional

Relació família – escola

- L'enfocament sistèmic
- Els ordres de l'amor en les relacions
- L'acompanyament al creixement de les famílies

L'aprenentatge autònom i vivencial als ambients (I)

- Organització dels espais en un entorn d'educació viva
- Ambient, recursos i materials de matemàtiques

L'aprenentatge autònom i vivencial als ambients (II)

- Modalitat d'activitats en una escola viva
- Ambient, recursos i materials de lectura i escriptura

L'aprenentatge actiu i vivencial durant les activitats amb intervenció de l'adult

- Objectius, actitud i comunicació dels adults durant l'acompanyament.
- Tallers, activitats de gestió col·lectiva, reunions, contes, projectes, etc.

Joc i processos creatius

- Creativitat, expressió, i evolució del joc
- Llenguatges i modes d'expressió

Investigació personal

EIXOS DE LA FORMACIÓ

Formació vivencial

Dinàmiques grupals i experimentació amb els materials

Experiències i recursos

Presentacions de recursos, materials i experiències d'espais educatius

Formació teòrica

Presentacions dels referents conceptuals de l'educació viva

Anàlisi de casos

Anàlisi de situacions aportades pels assistents

Visites o possibilitats de pràctiques en espais d'educació viva

Investigació personal

Desenvolupament d'un tema d'investigació personal

PREU

El curs consta de 9 mòduls, un al més, de 5 hores cadascun.

El preu de cada mòdul mensual és de 40 Euros.

INSCRIPCIONS

A les persones interessades us demanem que ens escriviu un mail explicant-nos la vostra situació personal i professional i el vostre interès en aquest curs a educacioviva@gmail.com

i us informarem del procés d'inscripció

L'entrevista: Chantal de Xantala

Què és Xantala?

Xantala és un projecte integral de criança que acompanya la vida des de la gestació fins que el nen té 6 anys.

"Alimentar el nen? És clar, però no només de llet. L'heu d'agafar del coll l'heu d'acariciar, gronxar-lo, fer-li massatges. L'heu de parlar a la pell, a l'esquena, que tenen tanta set i fam com el ventre."

Shantala, F.Leboyer

El llibre sobre el massatge infantil Shantala, de F.Leboyer, dona nom al projecte. Xantala va iniciar-se des del desig de dues mares per crear un entorn de criança respectuós per als seus fills. D'això ja fa 6 anys i el projecte ha anat evolucionant, des d'una activitat central com a jardí d'infants respectuós i alternatiu, a una escoleta que acull nens de 2 a 6 anys.

El projecte pedagògic inclou un grup de criança, un grup de joc per a famílies amb nens d'un a dos anys i l'escoleta; també una activitat formativa de tallers en família i l'escola de pares.

Actualment l'escoleta té 20 nens i és l'eix central del projecte. Els pares i les mares estan molt implicats en la gestió, mentre que les educadores s'encarreguen del dia a dia amb els nens i de l'acolliment a les famílies.

La nostra activitat amb els nens i nenes de Xantala se centra en proporcionar un espai adequat a les necessitats de desenvolupament pròpies de cada infant; un espai on poden créixer i ser respectats en els seus processos de vida; on poden ser acompanyats emocionalment des del que cada nen necessita.

Què és per tu el que més valors o el més significatiu de Xantala?

Hi ha una paraula que per mi impregna Xantala, i la vaig sentir des del 1er dia que hi vaig entrar: "familiar". Xantala és com una

gran família que t'acull. Des d'allò més íntim, l'amor, el respecte i el no judici.

A Xantala pots ser tu mateix/a, com a adult i com a nen, i això, per mi, no té preu.

La mirada que intentem cultivar amb els nens i entre els adults ens envolta en una atmosfera de respecte i llibertat cap allò propi de cadascú.

Un altre aspecte per mi molt important és la unió de l'equip educatiu. El recolzament, la mirada unificada, el carinyo i l'amistat que ha sorgit.

I per últim, la proximitat amb les famílies. Poder treballar-hi tant a prop, acompanyar-les i participar dels seus processos íntims, veient la importància del treball conjunt i com tots anem creixent junts: nens, pares i educadores.

I això de *Chantal de Xantala*....

Sí. La primera vegada que vaig sentir a parlar del projecte em va emocionar la similitud amb el meu nom i els vaig escriure un mail. El que no sabia és que amb el temps acabaria formant part del projecte i que hi encaixaria tant com el meu nom.

Quan estava de visita, coneixent el projecte abans de treballar-hi, recordo que estava al pati i una educadora va sortir i va dir en veu alta: *Xantala 5 minuts i recollim!* Em vaig aixecar de seguida, pensat que m'avisava a mi.

<http://xantala.es/>